

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatev nanaslov lista „Sedanjost“. Nezaprte reklamacije poštnine proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, re-klamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristnosna dru-štvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat. oglaševanju znaten popust.

Sv. Oče Pij XI.

Katoliška Cerkev je dobila novega svo- jega vidnega poglavarja. Za papeža je iz- voljen milanski nadškof kardinal Ahilej Ratti. Rodil se je na kmetih v vasi Desio v bližini mesta Monza v milanski nadškofiji. Star je 64 let. On je odličen zgodovinar. Bil je papežev nuncij na Poljskem. 13. ju- nija 1919 je postal kardinal in nadškof v Milanu. Slovi kot zelo učena oseba in dober diplomat. — Po izvolitvi je podelil svoj papeški blagoslov ogromni množici, zbrani pred Vatikanom, in vsem vernikom širom sveta. Obljublja, da bo zvesto čuval nedo- takljive pravice Cerkve in sledil mironosnim idejam svojega prednika. Še posebej pa naglašava neodvisnost sv. Cerkve od katere- koli države in narodnosti.

Mi se s polno ljubeznijo pridružujemo radosti in navdušenju, s katerim pozdravlja ves katoliški svet novoizvoljenega naslednika sv. Petra in prosimo božjega blagoslova vladavini sv. Očeta Pija XI. v prosih miru in sprave hrepenečega človeštva in zedinjenja vseh kristjanov v okrlju ene Cerkve!

Velika Jugoslavija.

V Rumuniji je na kraljev miglaj prišel na površje Take Jonesku, ki je po odgoditvi parlamenta v enomesečni dobi svojega vla- danja izvršil rodbinsko in vojno zvezo dveh sosednih držav in z eno potezo preprečil za dolgo vrsto let uresničitev Velike Jugo- slavije, obesil cokljo slovanski državni po- litiki in zagrožil našim mejam v Banatu. Ko je zamorec izvršil svojo dolžnost, je zopet odšel. Na njegovo mesto je kralj poklical Bratiana, ki je na pariški mirovni konferenci zahteval v smislu londonske po- godbe ves Banat za Rumunijo. Bratiano nima večine v parlamentu in zato bo razpustil zbornico ter razpisal nove volitve. O pok. rumunskem kralju Karlu se govori, da je bil zelo dobrega srca. To je vsako- kratna opozicija izrabljala na ta način, da je prišla v razdrapanih in ponošenih oblekah pred kraljevo palačo. Kralj, ko je zagledal skupino siromašno oblečenih opozicionalcev, je imel usmiljenje ž njimi in je takoj pustil poklicati predsednika vlade k sebi. Ko je predsednik prišel, mu je kralj na kratko zapovedal: „Prišel je trenutek, da odidete!“ Drugi dan je že zavladala opozicija. Tako so se menjavale vlade, parlament je glasoval in kralj je vladal... Pri nas tak način zahteve po spremembi vlade ni potreben, ker če pojde tako naprej bomo vsi razcapani hodili.

Tako se je vladalo v Rumuniji pod pok. kraljem Karlom, pod kraljem Ferdinandom pa najbrž tudi ne bo mnogo drugače.

Pri nas vlada Pašič, ki se pri vsakem padcu vedno ujame na noge, kakor mačka. Ko že ni mogel ugoditi policajdemokratom glede ponovne uvedbe sodnega postopanja proti črnorokcem, obsojenim v Solunu, se je skril za hrbet vojnega ministra Zečevića,

da uživa general Zečević najvišje zau- panje. General Zečević je nato sam odstopil policajdemokratje pa so obmolknili... Rusija ima račune z Rumunijo zaradi odvzete ji Besarabije. Za vso svojo osebno in politično karijero se ima Pašič zahvaliti Rusiji. Proti ozemlju te njegove Rusije je naperjena rumunska politika. Za vse neuspehe na pa- riški mirovni konferenci dolži Radoviča in posredno tudi vse „prečanske“ delegate, dočim niso daleč od njega tisti, ki so na- ravnost želeli čim manjšo Slovenijo in čim manjšo Hrvatsko poleg povečane Srbije na račun Bolgarov. Pašič si vedno umiva roke kot Pilat. Tudi pogodbo s Take Joneskom seveda ni podpisal Pašič, temveč Ninčič kot minister zunanjih zadev in „slučajni“ na- slednik Pašičev...

Škoraj istočasno se je raznesla govorica o predstoječi zaroki bolgarskega kralja Bo- risa z italijansko princezino Jolando. Bol- garski minister predsednik Stambolijski pa je odgovoril italijanski javnosti preko lista „La voce del popolo“, da politika Nové Bolgarije stremi za višjimi cilji, nasprotnimi italijanskim željam. Nova Bolgarija hoče zedinjenje vseh južnih Slo- vanov v eno državo, Veliko Jugo- slavijo, na obalah Jadranskega Egejskega in Črnega morja.

Ta vznešena misel, ki pridobiva tal tudi med peščico poštenih srbskih politikov, je dedščina vseh pravih jugoslovanskih rodo- ljubov, ki so kdaj stremili za zedinjenjem jugoslovanstva.

Rumunija, zavedajoč se sile jugoslovan- skega ljudstva, ko se to ljudstvo zbudi in otrese s sebe plemenski jarem, ki ga tišči k tlom s pomočjo velekapitala in militari- stične klike, — Rumunija, torej, je pograbila trenutek, ko hrvatstvo pokazuje največji napoč svojega odpora proti belgrajskemu centralizmu in se slovenstvo zbira pod av- tonomistično zastavo SLS.

Da se ne uresniči Velika Jugoslavija na podlagi avtonomij in celo skupno z Bolgari, da se cincarski „belgrajski porodici“ zagotovi za večne čase, centralistična „pra- vica“ izrabljanja „prečanskega“ (tostransav- skega) izmozganega ljudstva ter se že itak dovolj kaznovano Bolgarijo pritisne ob zid, Hrvate in Slovence pa pokori — zato je sedanja vlada izvršila in dopustila izvršitev zveze in vojne konvencije z Rumunijo, proti Madžarski, dasi Rumunija ni mobilizirala ob naši mobilizaciji. S tem pa je naša vlada spravila v nevarnost tudi meje v Banatu. Kdor pa spravlja v nevarnost državne meje in z grožnjami odcepitve razbija državo rajše kot bi pospeševal njeno moč, veličino, in razširjanje njenih meja, s tem bo obra- čunala zgodovina.

Kaj vidimo iz tega? Prvič, vidimo, da je Rumunija skupno z Grško proti Rusiji in Bolgariji sovražnica slovanske politike in po tem tudi nasprotnica Jugoslavije ter kot taka ogroža Banat; drugič, da je Bolgarom več za korist in blagostanje ljud- stva kot pa za životarečo državo in kralja;

in tretjič, da je v naši državi merodajna „belgrajska cincarska porodica“, ki smatra državo za neke vrste delniškega podjetja, v katerem so si upravni svetniki zagotovil dedno „pravico“ izžemanja ljudstva.

Toda Juglavija bo, celo Velika Jugoslavija in sicer avtonomistična Velika Jugoslavija, kljub cen- tralističnemu nasilju in ravno radi tega nasilja.

Krog enakomislečih je vedno večji ne samo pri Hrvatih in Slovencih, temveč tudi pri Srbih in Bolgarih. To vero v zmago in veličino Velike Jugoslavije ob „treh morjih“ pa nam podkrepljuje končno tudi angleška svetovna politika v nasprotju s Francijo in Italijo radi Sredozemskega morja in bliž- njega Istoka.

Amputacija?

Iz Belgrada je vržena v javnost po smislu in obliki tuja beseda: amputacija. Če je komu kak ud tako neozdravljiv, da ga je treba odrezati, pravijo tujci, da se ta ud mora „amputirati“ — odrezati. Vpra- šanje, prenešeno na našo državo, pa je, kateri del te države je neozdravljivo bolan, predvsem pa: ali je res bolan in ali je ta bolezen res neozdravljiva? Pretipljimo ka- terekoli del države, pa uvidimo, da so vzroki obolevosti vedno in povsod eni in isti: želo- dec ne prebavlja, kar požre, v glavi pa se kisajo možgani... Organizem, država je popolnoma zdrava in vsi njeni deli so po- polnoma pravilno razviti. Toda želopec, uprava pa samo žre in žre, od sebe pa „ne da nobene fige“. Pri glavi riba sudi. Ko bi imeli v Belgradu glavo, vlado, kateri bi bilo v resnici mar za ljudstvo in ne za plemensko in kapitalistično nadvlado, bi imeli vsi deli te države svoje postave, ker Slovenci, Hrvati, Srbi in mu- slimani nismo in nikdar ne bomo eno na znotraj, najmanj pa tisto eno, kakor hoče cincarska „beogradska porodica“. Na zunaj pa hočemo postati eno namreč Jugoslovani v okviru skupne držav- ne meje.

Če je torej potrebno rezanje (operacija), mora odpasti edino-le sedanja centralistična vlada in priti na krmilo močje, ki pred- stavljajo večino v vseh delih države. Ti močje naj izvedejo spremembo ustave in razpišejo volitve. To je edini in uspešen lek za državno bolezen.

Protič pravi: „Ako ne more priti do sporazuma, pa naj odloči nož, ker bolje je, da se država razpade, kot pa da ostane sedanje stanje“. Odgovor Pašiča pa je: „Nema sporazuma!“ Torej se v Belgradu resno bavijo z mislijo, da se razidemo še predno smo se sestali? To mnenje „belgraj- ske porodice“ ni novo in na te vrste grožnje smo vajeni kot pes batin, ki so vpeljano kot zdravilo za vse bolezni. Zdi se skoraj, da se iz Belgrada namenoma seje neza- dovoljstvo med naše ljudstvo: nasilna uvedba dinarsko-kronskega razmerja, davek na

vojne dobičke za „prečanske“ kraje, zmanjšanje zemljiškega davka v Srbiji in zvišanje istega davka za naše kraje, zapostavljanje slovenščine, katoliške vere, nasilno uvajanje cirilice itd. itd.

Ker Žerjav, Pašič in Pribičevič niso dosegli svojega namena z ustanovitvijo samostojneške stranke v Sloveniji in Poljakove stranke na Hrvaškem, so se sedaj vrgli na drugo pot. V Sloveniji in na Hrvaškem je treba izzvati z grožnjami za odcepitev vsaj skupino ljudij ki bi izgovorila usodni: da, mi sprejemamo odcepitev! Kaj bi sledilo temu? Vprašajte Macedonce! Najmanj triletna okupacija pod vojaško diktaturo! Tisti, ki trdi, da bi Belgrad dovolil odcepitev, je norec, ali pa siepar! Belgrad išče samo vzroka, kako se rešiti iz sedanjega kritičnega stanja na način, da bi se ne moralo ničesar popustiti in vendar izvesti svojo voljo! Ta pa je mogoče z odpravo ustave za naše kraje in z vojaško silo. Pomnimo, da je „črna roka“ zopet okrepljena!

Hrvatski blok, v katerem so združene vse hrvatske stranke, ki ne sodelujejo v parlamentu, je to spregledal in organ tega bloka, „Hrvat“, je jasno povedal, da na ta led ne bo sledil. V Sloveniji pa sploh ni take abstinenčne (v parlamentu svojevoljno ne sodelujoče) stranke, najmanj pa protidržavne. Tako stranko je treba šele ustanoviti, ker SLS pod spretnim vodstvom dr. Korošca nima niti volje, niti zlobe, da služi za ročaj sablji, ki bisekala po hrbtih slovenskega ljudstva. Zato so tudi poslanci Jugoslovanskega kluba v stalni življenski nevarnosti, ker le na ta način bi jih belgrajska ulična sodrga mogla prisiliti, da zapuste Belgrad.

Ker je torej stanje tako, kakršno je,

Vaška politika.

(Konec.)

Lojze: Aha, Jože se že vrača.

France: Kaj vama nisem pravil?! Toda ne zbadajta ga radi tega.

Jože: Prišel sem nazaj, veš France, samo zato, da ne boš mislil, da sem res tak za kakršnega me imaš.

France: V zasebnem življenju si bil vedno poštenjak in zato tudi moj prijatelj, v politiki pa je stvar druga. Politično prepričanje ima svoja pota. Tisti, ki ima vsega dovolj, navadno ne pozna drugačnega političnega prepričanja kot to, kako si bo ohranil in pomnožil svoje imetje.

Jože: Koncem koncev pa tudi vsak izmed nas gleda na to.

France: Da, res je. In to imenujemo v ožjem pomenu besede socialno politiko. dočim je politika bogatašev, kapitalistična ali liberalna politika.

Jože: Pa je vendar med liberalci še precej uradnikov, malih obrtnikov, trgovcev, gostilničarjev in takih, ki se jih pač ne more prištevati med kapitaliste.

France: Pa tudi med kmete in delavce ne. To so pač hlapci kapitalizma in se love samo za besedo liberalizem, ki pomenja svobodnjaštvo. Globlji pomen te besede pa je, da naj ima vsak človek popolno svobodo tudi na škodo svojega bližnjega. Liberalci sme svojega bližnjega kakorkoli ničiti, če to zahteva osebna korist. Njemu mora biti vse dovoljeno.

pripravlja dr. Žerjav kot zvest sluga svojih gospodarjev, nov načrt. Ločim se prej v Belgradu Šušteršič na vse mogoče načine grozili, mu sedaj pripravljajo pot v domovino. Zakaj? Zato, ker je v Sloveniji žal še nekaj njegovih zasleplencev, ki ne verujejo v obstoj te države in pričakujejo s Šušteršičem povrnitev minulih časov. Toda, kar je bilo se ne vrne več! On Sloveniji ne bo služil drugače kot orožje sovražnikov vere in Slovenstva. Kri, ki bi jo izval iz izmozgane ljudstva, bi padla kot težko prokletstvo na glave tistih, ki si Šušteršiča zopet želijo. Ranjki naš Krek bi ne imel miru v svojem grobu.

Za nas je Jugoslavija izvršeno dejstvo in vprašanja o obstoju države sploh ni temveč samo vprašanje zakonitega boja za avtonomistično notranjo ureditev, za samostojnost Slovenije in v obrambo katoliške vere in ljudstva.

To pa bomo dosegli brez Šušteršiča.

Dopisi.

Iz Šmarjete. Stranka, ki se vedno trka na prsa, češ mi smo samostojna kmečka stranka, prikazuje svojo samostojnost s tem, da se njeni pristaši izražajo, češ, da mi Slovenci nismo zmožni biti samostalni in se sami vladati v svoji avtonomni Sloveniji. Za tako samostojnost, kakršno imajo samostojneži, ki mislijo, da nas mora vedno kdo drugi komandirati, se prav lepo zahvaljujemo. Njihov poslanec Kušar je 5. maja l. l. izrecno poudarjal, češ, da je prav, da naši fantje služijo pri vojaki daleč v tujini in ne doma. Naši vojaki so si to dobro zapomnili. Šmarječani že tudi spoznajo, da je samostojnost Povšetove stranke samo ta, da Belgrad komandira, Slovenec pa plačuj

Janez: Katoliška vera nas pa uči ljubiti svojega bližnjega kot samega sebe.

France: Da, in najlepša podlaga vsakemu človeku je deset božjih zapovedi, ki liberalcem ne diše, še manj pa bogatinom. Duhovniki svare pred svobodnjaštvom, ker bi popolna zmaga liberalizma odvzela kmetom, delavcem in siromakom sploh vsako pravico se braniti od izrabljanja. H grehu drugih molčati pa prepoveduje cerkvena zapoved.

Jože: Zares! Odtod izvira to hujskanje proti duhovščini in veri.

Jože: Vendar meni ne gre v glavo zakaj naj bi samo Ljudska stranka bila tista, ki zastopa socialno politiko proti liberalni politiki kapitalistov.

France: Saj nič ne rečem; tudi druge stranke imajo lep program, celo na finem papirju. Bog obvari, da bi samo SLS zastopala socialna vprašanja, ker bi se potem navlekla v našo stranko vsakovrstna sodrga ki se sedaj zbira po drugih strankah, kjer ni nevarnosti, da ji bo kdo izpraševal vest. Vse, kar pošteno misli in dela, je v naši stranki. Čim kdo skoči čez ojnice, je znamenje, da ni naš z dušo in s telesom. Sicer smo pa vsi krvavi pod kožo. Razložek pa je v tem, da možje, ki zastopajo krščanski socializem, imajo nad seboj vest in vero v najvišjega Sodnika, ki dobro plačuje in hudo kaznuje.

Janez: Kristan, Žerjav, Pucel in njim enaki pa se ne boje ne zlodja ne Boga.

France: Ker nimajo vere ne vesti.

dayke. Ko bodo prišle volitve, se bo Povšetova strauka z velikim „kmetom“ nadučiteljem Demšarjem na čelu tako posušila, kakor naši žepi po zaslugi Demšar-Povšetove samostojnosti. To čutijo že tudi Povšetove, ki se sedaj v sobi izobraževalnega društva „izobražujejo“ za poznejši svoj poklic, ko jim bo odklenkala županska čast. Modrejši Šmarječani celo trdijo, da Povše zato potrebuje društveno veliko sobo za pisarno, ker pride za tajnika Moletov Polde. No, bomo videli tudi ta „špas“.

Iz Toplic. Niti besede ne zinete. Kaj pa pri Vas društveno delo? Kmet. Zveza, Orlice, Orli? Ali spite? Tako se nas navadno pozdravlja, se nam zabavlja. Pa po krivici. Dvorano smo si sezidali z lepo sliko in gledališkim odrom. Že v tem letu smo zaigrali Fernando — strah Asturije, Junaška deklica, Marijin otrok, Veriga. Ali še mislite, da dremujemo. Harmonij smo si kupili, da imamo pravo pevsko šolo krog njega. Dragi bratje, sosedni Orli, čujte kaj še, da Vam vse povemo, ker tako hočete, godba na pihala je že tu. Pri prvem orlovskem taboru vam zamuziciramo, da bo veselje. Zato jamčijo naši fantje. Seveda imamo tudi pri nas vrabice, ki čivkajo, kakor jih uče belgrajski petolizuni — in denuncijantje, toda kaj se zmenimo zanje. Orel je doma v višavah — on se dviguje in pusti vrabice cviliti njih obrabljeno pesem. Zato gospod urednik molčimo ter vabimo vas med nas, da nam prav kmalu s kakim predavanjem še več ognja zanetite! Bog živi!

Gospodarstvo.

Prideluj več in redilnejše mrve. Pred nekaj tedni je bil pri meni kmet Neprav z Doline. Ko je opravil svoj službeni posel,

Zato delajo brezversko in brevestno. Njim je glavno, da je njihov trebuh poln, za druge jim pa ni mar, ali pa samo v toliko, da ljudstvo izrabljajo v svoje namene.

Jože: Veš, France, saj jaz že dolgo premišljam o vsem tem in pri občinskih volitvah sem dal svoj glas za SLS, vendar se nisem hotel pokazati.

France: Vidiš, Jože, jaz sem to dobro vedel, zato sem ti tudi povedal, da si nadut slepar. Če se pa pokažeš tak, kakor si v resnici, pa seveda ne moreš biti niti nadut, niti slepar.

Jože: Prosim Te, France, vpiši me v orlovsko organizacijo in videl boš, da bom orlovski znak častno nosil vsem na ogled na svojih prsih.

France: Vse prav in lepo, toda vedno kolikor je prav in lepo. Bodi vedno tak, kakršen si v resnici. To je tisto, kar imenujemo značaj.

Lojze: Mene pa vpiši v Kmetstvo Zvezo, da ne boš rekla, da sem omahljivec.

Janez: Mene tudi. Zraven pa še v orlovsko organizacijo.

Jože: Jaz bom pa pristopil kot železničar k Prometni Zvezi.

France: Hecajte, kako se vam pa naenkrat mudi! Ko bi vas ne poznal bi dvomil o vašem prepričanju, katero braniti je vsak in pri vsaki priliki dolžan. Prihodnjic se pogovorimo kaj o državni politiki. Dotlej pa Bog živi!

Janez, Lojze in Jože: Bog živi!

sem ga vprašal, kaj je z njegovo živino, ali jo bo mogel prehraniti itd. Mož odgovori žalostno: „Lanska suša mi je napravila veliko škodo. Sena in druge živinske klaje sem malo pridelal. Precej živine sem moral odprodati. Pa tudi pri ostali nimam sreče. Goveda mi mršavi, liže zid, krave nič kaj prida ne molzejo, prasci pa glodajo les, pijo gnojnico in nekateri so postali švedrasti in krtičasti...“ — V tem pa vstopita posestnika Dobrorad in Vedež. Na moje tozadevno vprašanje začne Dobrorad: „Nekoliko živine sem prodal. Preostala ni sicer najboljša, ali vendar se ne morem pritožiti, da je bolna. Jaz dajem namreč živalim, kadar jih slabejše krmim in posebno kadar jim pokladam mrvo, razstočeno v suši ali preveliki moči, klajno apno; tudi soli jim privoščim po potrebi. To sem bral pred leti v „Kmetovalcu“. — „No, kako je pa kaj pri vas, gospodar Vedež?“ nagovorim drugega došleca. „Moja živina“, pravi nagovorjeni, „je zdrava in dobra za užitek, hvala Bogu. Sena sem pridelal sicer nekaj manj kot po navadi, toda je dobro in redilno. V nadomestilo k primanjkujuči mrvi mešamo pri nas med hranilno klajo rezanico iz slame nekoliko ajdovice, liče in stroke debelače, stročje in slamo fižolovo, posušene drevesne pušlje (vejtnike) itd. Tudi nekaj močnih krmil in sicer otrobov, oljnatih tropin in ribje moke sem prikupil. Fosforovo kislino (poklajno) apno dajemo pri nas ob dobrih in slabih krmnih letinah molznim kravam, brejim samcem ter mladim živalicam vseh vrst. To in še mnogo drugega poučnega sem pridobil s čitanjem živinorejskih, živinozdravniških in kmetijskih knjig ter časopisov in ne v najzadnji vrsti iz „Kmetovalca“. Sploh pa so prilično tako postopali že moj ranjki oče — Bog jim daj dobro, ki so bili, kakor veste, več let predsednik Kmetijske podružnice. Jaz sem prodal o Božiču samo 2 stari, že izmolženi kravi, mesarju. Meni se zdi namreč bolj pametno in gospodarsko, da dokupim nekaj krme kakor pa da bi jeseni živino poceni prodajal, a jo spomladi drago kupoval. Brez potrebne živine pa ni pravega kmetijstva, ni gnoja, iz katerega raste kruh. — V nadaljnjem pomenku sem dožgal še to-le: Naprav svojih travnikov prav nič ne poliva z gnojnico. Dobrorad pa vsako leto po košenicah krtine raztrosi, travnike osnaži, jih pobrana, da iztrebi škodljiv mah ter jih tudi po možnosti poliva z gnojnico. Tudi Vedež obdeluje tako svoje travnike. Zraven tega jih tudi gnoji z umetnimi gnojili: kostno moko, apneno štopo in kajnitom. Njemu je namreč znano, da poveča obdelovanje in polivanje travnikov z gnojnico kaj uspešno pridelek sena, ki pa ni tako redilno, kakor bi trebalo biti. Da pa količino mrve še bolj pomnoži in ji obenem poveča redilno vrednost, zato gnoji svoje košenice tudi z umetnimi gnojili in tako dobi trava (seno) več fosforove kisline, apna in kalija. — Osnaženi, pobrani in z gnojnico politi travniki rode več mrve, kakor neobdelani. Če se pa zraven tega pognoje še s kostno moko, apnom in kajnitom (ali s kalijsko soljo), je pridelek še obilnejši, pa tudi boljši in tečnejši, ker se nasrka trava iz zemlje živalskomu telesu neobhodno potrebnih rudninskih snovi, posebno pa fosforove kisline, apna itd. Tudi neugodno vreme nikdar tako slabo ne upliva na obdelane in pognojene travnike, kakor na nepobranane in nepognojene travnike. — Da povečaš pridelovanje mrve in da s tem

povzdigneš živinorejo, to glavno panogo našega kmetijstva, katerega boš posnema, prijatelj, ali Neprava, Dobrorada ali Vedeža? Podbor.

Ljudska posojilnica v Novem mestu, v hiši Gospodarske Zveze, je po komaj enomesečnem obstoju dosegla milijonski promet. Sprejema vloge in daje posojila pod ugodnimi pogoji. Svoji k svojim!

Tedenske novice.

Samo v Novem mestu je mogoče, da je mesni občinski urad že skoraj teden dni zaprt. Občinski tajnik je umrl, uradnica je odpovedala službo, gospod župan pa je od same jeze zbolel. Če si je tudi tokrat „nategnil žile“, ne vemo. Po neki posebni milosti je v ponedeljek ves dan nalezaval sneg in je sejmnica bila zelo slabo obiskana ter je rotovž pri zaklenjenih vratih občinske pisarne mirno nadaljeval svoje spanje pravičnega. G. Buk, kot županov delegat za pregovore o miru z občinsko uradnico, dosedaj še ni dosegel uspeha, češ, da se zahteve gđne uradnice ne morejo sprejeti brez seje mestnega odbora. Ko bi gosgobje imeli tako tanko vest tudi pri drugih vprašanjih, bi bila vsaka kritika mestnega gospodarstva res odveč.

Novomeški občinski odbor bo treba spopolniti z novimi člani, ker sta dež. sod. svetnika dr. J. Fischinger in Kozina odstopila. Odstopil pa je tudi g. d. s. sv. Kuder kot član upravn. odbora Mestne hranilnice. Na mesto odstopivših odborikov pridejo na vrsto namestniki iz uradniške liste. Občinski volilni red izrecno govori o namestnikih, kar je tudi umevno, ker neizvoljeni kandidati za člane sploh niso izvoljeni, dočim je izvoljeno toliko namestnikov, kolikor mandatov je dobila dotična lista. Tako pridejo v poštev le namestniki in sicer gg. Josip Vidic in Milan Kuder. Ker pa je gosp. Kuder odsoten, gosp. dež. sod. svetnik dr. V. Foerster, pa kot sodnik ne pride v poštev, se pričakuje, da tudi ta dva namestnika ne bosta sprejela mandatov. Torej prideta v poštev edino le gg. Jos. Vidic in Franc Mežnaršič. Opozicija je z odstopom nskoka g. d. sv. Kozine pridobila en glas, dočim je z druge strani obžalovati, da je opozicija zgubila odločnega in pravičnega kritika mestnega gospodarstva g. d. sv. dr. J. Fischingerja, ki je v kratkem času svojega delovanja v mestnem odboru pokazal polno razumevanje za socialne naloge našega mesta.

Meščanski klub, ki se v celoti sam niti ne smatra za predstavitelja te ali one liberalne stranke (JDS in SKS), že več časa vodi zakulisen spletkarski boj proti nekaterim sodnikom, med katerimi so tudi načelni nasprotniki naše stranke. Ker poznamo razloge, ki vodijo ta boj, zato se v toliko bolj čudimo tistim gg. sodnim svetnikom, ki so nasledili mestni kliki proti svojim stanovskim tovarišem.

Dr. Šušteršič — oživiljen. V „Narodni Politiki“ piše dr. Šimrak, poslanec našega kluba, da je Pašič izjavil, da se Šušteršiču mora dovoliti povrnitev v našo državo. Zakaj se je Pašič odločil na ta korak? Ali mar zato, da dr. Šušteršič ustanovi v Sloveniji centralistično ljudsko stranko proti avtonomistični ljudski stranki dr. Korošca? Nikakor, ker Pašič ve, da bi se tak poskus že pri rojstvu izjalovil. Pašič potrebuje dr. Šušteršiča za politiko „separacije“ (odcepitev), ki bi bila „na škodo slabейši strani“. — Dokler pa bodo naši vojaki služili v tujini, se ni bati odcepitev.

V imenu Jugoslovanskega kluba je stavil posl. Sušnik na vojnega ministra sledečo interpelacijo. Slovenski rekruti, ki so morali letos za Božič k vojakom, so se vozili cel teden v nezakurjenih vagonih, tako, da so se mogli prehladiti in zboleti. Ko so prispeli na določena mesta v vojašnici, so morali biti tri tedne v civilni obleki, ležati na golih tleh in v nezakurjenih sobah. V vojašnicah pa vlada velikanska nesnaga, tako da so vojaki že polni uši. Spati morajo po dva ali celo po trije na eni postelji. Obieka in obutev je nezadostna. Ker morajo biti vojaki v hudi zimi po ves dan na mrazu, so vsi v nevarnosti, da ozebejo in zbolejo. Pritožujejo se, da se z njimi slabo ravna, da jih celo pretepajo brez

vzroka, da jih žalijo in preklinjajo z najgršimi kletvami, dalje da je hrana neprimerna in slaba tako da jih je že mnogo bolnih. Ko je bil katoliški Božič, niso smeli praznovati, niti v cerkev jih niso pustili. Take in enake pritožbe mi prihajajo iz raznih krajev Srbije, iz Mostara in od 40. pešpolka.

Posl. Klekl je predlagal v zakonodajnem odboru izenačbo plač delavcem v tobačnih tovarnah in upoštevanje zadrug pri prodaji soli.

Večje število interpelacij je poslanec Klekl predložil raznim ministrstvom, med njimi tudi te-le: radi zasege katoliške cerkve v Dolnji Lendavi za stanovanje vojakov; zaradi premešanja prekmurskega učiteljstva; zaradi batinanja nekega učitelja od žandarjev in zaradi predloga razmejivne komisije, da se odtrga od naše države 26 slovenskih občin in priključi k Madžarski.

Vlada molči... Med poslance je razdelila na papirju za zavijanje eukarček 17 zakonov, ki jih baje namerava predložiti zbornici. Ne pove, da v državi ni zakonitosti, ni pravica, ni svoboda, ni enakosti, ni prometa, ni proračuna, ni izvoza, ni vrednosti denarju... samo zakone ponuja. Vlada ne pove, zakaj so se pričkali radikaleci in policajdemokratje zaradi policije in financ, ne pove, zakaj smo izgubili Baranjo (in spravili v nevarnost Banat), zakaj so Italijani še vedno na našem ozemlju, zakaj smo se vojskovali z Albanijo, zakaj smo mobilizirali vojsko in potrošili 800 milijonov kron. Noče priznati, da je s svojim delovanjem izkopal prepad izmed Srbov in Hrvatov, da smo po treh letih dalje od zedinjenja kot kdaj prej. Ona se smeje skozi Prebričevičeve zlate zobe in trdi, da so Hrvati zadovoljni. — Opozicija je v zbornici dokazala, da obstoja hrvatsko slovensko vprašanje, da imamo v državi splošno zmedo, da ni niti zakonov, niti sodišč, da imamo lažnjiv in potvorjen proračun. Za Pribričeviče ni to nič, če so 110 hrvatskih poslancev izgnali iz zbornice. — Tako nekako piše „Selo“, pozablja pa, da je tudi njegova stranka kriva tega stanja, ker je glasovala za ustavo.

Radič pravi v „Hrvatu“, da se je v Belgradu udomačila nora Pribričevičeva misel, da je mogoče samo z nasiljem razbiti Hrvatski blok, ali pa ga prisiliti na revolucijo.

„Sedaj nam je vsem dovolj. Tako ne sme iti dalje! V Vojvodini vre, nezadovoljstvo je vse večje in večje“. — To piše novosadska „Zastava“, ki je še nedavno zahtevala nasilno udejstvitve Velike Srbije.

Žalostna déjstva. Pod tem naslovom poroča mosterska „Narodna Svoboda“: Ob priliki zadnjega vpoziva rekrutov je umrlo mnogo fantov. V Mostaru so vojaki spali v barakah, ki niso imeli ne oken ne vrat, v hudi zimi. Spali so na tleh, odeli pa so se s stropom. Vsled tega se jih je toliko prehladilo, da jih je v Valjevu, kamor so bili namenjeni, pomrlo zaradi prehlajenja, zaradi mraza in slabe hrane nad 110. Povodom tega žalostnega dogodka je oddal pokojni posl. fra Didak-Buntić na vojnega ministra sledečo brzojavko: „Ministrstvu vojnem. Beograd. — Tražim i zahtijevam bezodvlači premještaj ostataka hercegovačke i dalmatinske momčadi iz Valjeva, inače više ne dobijete ni jednog rekruta. — Poslanik Buntić“.

Verska ravnopravnost je najbolj razvidna v proračunu. Muslimanom, katerih je 11 odstotkov daje finančni minister rano toliko, kolikor katoličanom, katerih je 39 odstotkov. Pravoslavnikom, ki jih je komaj 47 odstotkov pa daje enajstkrat več kot katoličanom. — In temu pravijo ravnopravnost!

Oba muslimanska ministra dr. Karamehmedović in dr. Spaho sta odstopila. Muslimanski klub se bo najbrž pridružil k opoziciji. Pašič je obolel. Nazadnje pa so se zopet pobotali.

Sodna razprava proti komunistom je začela v Belgradu 25. m. m. Iz izjav obtoženih in po izpovedbah prič, ki človek misli, da živimo nekje med najsurovejšimi divjaki. Obtožence so pretepali in zlostavljali, izsiljevali od njih lažnjiva priznanja in ženske opijali v gotove namene... „Selo“ pravi, da so ta mučenja bila tako strašna da se človeku koža ježi in se vprašuje, ali živimo v dobi demokracije ali najstrašnejšega absolutizma. — Belgrajsko policijsko ravnateljstvo taji vsa ta zlodejstva, toda, kdor čita poročila sodne razprave, ve pri čem smo. In sedaj pa

pomislite, da so v taki vladi, ki vse to trpi, tudi samostojneži! Bedna mati, ki rodi izdajalce in p...ance!

Poslanec Gosar je na shodu SLS v Ljubljani s številkami dokazal, da je ves državni proračun lažnjivo sestavljen. Sedaj je tudi finančni odbor prišel do tega in zahteva ponovno sestavo resničnega državnega proračuna.

Kaj pa to pomeni? Dr. Kukovec je imel svoj shod v Središču, kjer je precej trdo prijel samostojneže, češ, da premalo delajo med ljudstvom, ki z ogromno večino stoji v taboru SLS. O njihovi politiki je dejal, da je brezglava, kar je že itak znano. Bolj pa nas zanima sledeči stavek: „Poslanec Dobniku sploh manjka kaka podjetnost (zato, ker morda ni sprejel podkupnine? — Op. ur.), a poslanec Urek je kvečjemu podjeten v kaki javni osornosti nasproti demokratski stranki (tajno pa je popoln liberalec. — op. ur.) in v tem, da javno taji, da so žrtvovali naprednjaki stotisoče za kmečko organizacijo“. — Torej tako! Dr. Kukovec bo Kuraltu izborna priča, da so samostojneži prejeli denar od policajdemokratov. Kdor Kuraltu ne verjame, bo verjel vsaj dr. Kukovec, ki je pri vsej svoji telesni in fizični neokretnosti vsaj toliko previden, da ne bo meta take strahovite obtožbe kar tjavendan. Torej tudi policajdemokrati ne prikrivajo, da so podkupili in ustanovili samostojno stranko.

Zemljoradniki sumljivo pritiskajo, da se čimprej sprejme zakon o razdelitvi države. Splošno se smatra, da je ta njihova naglica v zvezi z poskušanim odstopom muslimanov iz vlade. Tudi njihov nastop proti Puclju je neiskren. To pomenja, da ima Pašič zadnji adut še pri zemljoradnikih za nasilno izvedbo centralizma. — Tu se vidi, kako enotno nastopajo vse srbske stranke v korist nadvlade svojega plemena. Tudi vse hrvatske stranke so v odporu in opoziciji. Pri Slovencih pa dr. Kukovec zbira razbite liberalne moči in kliče dr. Sušteršiča v boj proti klerikalizmu. Ker se SLS mora sama boriti proti centralizmu v Sloveniji, bo morala tudi v prihodnjih volitvah nastopiti proti vsem, ki danes razbijajo odporno in enotno moč Slovenije. V tem pa je tudi njen pomen in njene zmaga.

Muslimanska „Pravda“ v ostrem članku ugotavlja, da so Jugoslovanski klub, Narodni klub in muslimani nekočkrat poskušali, da najdejo temelj za sporazum. Vladna večina ni hotela. Dr. Hrasnica, dr. Drinkovič in dr. Korošec so poudarili Pašiču, da so pripravljeni sprejeti za temelj sporazuma Protičev ustavni načrt. Pašič je tudi to odbil. — Torej, z naše strani se je storilo vse, da se mirnim putem reši spor. Sedaj imajo besedo centralisti. Mi se ne strašimo boja in se ne vdamo!

Blebetavi žganjar Drogenigg se hvali kakor poroča „Straža“ da imajo samostojneži več kot milijon denarja pripravljenega za volitve. Mi se temu prav nič ne čudimo in pričakujemo, da bodo imeli še več, če jim ne bo požrla še to tožba in priče proti Kuraltu, ki jim je očital, da so se prodali Žerjavu in belgrajskim kapitalistom. Kakor dobljeno, tako zgubljeno! S kupovanjem glasov pa ne bodo daleč prišli, kakor tudi sami niso daleč „prifurali“.

Volitve v okr. šolski svet za žužemberški sodni okraj so končale z zmago SLS. Izvoljena sta gg. Ivan Žavbi, župnik v Ambrušu, in Franc Koželj, posestnik v Mačkoven pri Žužemberku. Naša kandidata sta dobila 25 glasov, dočim so samostojneži dobili komaj 6 glasov iz občin Zagradec in Topla reber.

Popravljanje se je začelo v Bački, kjer živi nekaj tisoč grškokatoliških Malorusov. Nedavno se je tamkaj osnoval malorški list, ki

poziva Maloruse k pravoslavju, češ, da je tisti, kdor ni pravoslavne vere, proti državi. V Sremskih Karlovcih je v pravoslavni bogoslovnici že nekaj maloruskih dijakov iz Češkoslovaške, ki se na naše državne stroške pripravljajo za pravoslavne duhovnike med našimi grško-katoliškimi Malorusi. — Tako se torej dela za versko „strpnost“ in ravnopravnost.

O Pašičevem držanju napram Bolgarski piše „Echo de Bulgarie“ („Bolgarski odmev“), da je to držanje prvega ministra sosedne države v toliko bolj čudno, ko se splošno in povsod opaža stremljenje k miru. Bolgarska ne bo zapustila svojo pot lojalnosti in iskrenosti. Zbližanje, ki ga želi in zahteva bolgarsko ljudstvo, bo prej ali slej obvezelo balkanske narode. — O tem smo trdno prepričani tudi mi.

Prometna mizerija je taka, da je minister saobračaja bil že primoran, stopiti pred parlament in povedati, da je — zavozil. Seve, denarja je spet treba! Vprašamo: Kje pa je tisto posojilo, vnanje in notranje, ki ga je najela slavna vlada za izboljšanje prometnih sredstev?

1200 vagonov služi železničarjem v Jugoslaviji za stanovanja. Železniški minister sam priznava, da bi država služila pri teh vagonih, ako bi jih dala v promet, letno 160 milijonov kron. Ali bi ne bilo pametneje, za ta denar zidati železničarjem stanovanja, vagone pa izročiti njihovega namenu?

Medrost pa taka! Na vprašanje poslanca Roškarja, zakaj morajo kaplani in mežnarji od pribačenega vina plačati trošrino takoj, še preden so kaj prodali, se je odrezal gospod minister, da za spremembo te naredbe ni zakonite podlage. Čujte, čujte, kaj ta Salamon vsega ne zna! Toraj za spremembo naredbe ni zakonite podlage, za naredbo pa je bila. To so pojmi. Kdo jih razume? Še pač nismo dorašli Balkancem.

Gospodarska zveza se je razčistila v 21 letih svojega obstoja v moderno organizirano, importno in eksportno podjetje, ki je s svojimi 11 oddelki in tremi milijardami prometa v pretečenem letu gotovo največje svoje vrste v Jugoslaviji in je znano med trgovskim svetom daleč izven državnih meja.

Seja okrož. orlovskega sveta se v nedeljo ne vrši.

Tretja zbirka dr. Opekovič govora „O dveh grehah“, trinajst govorov za moralo bo izšla te dni. To so govori o dveh silnih poželenjih naše dobe: poželenje mesa (venerizem) in poželenje oči (mamonizem). — Pri tej priliki opozarjamo, da je druga zbirka istega avtorja „Za resnico“ (7 din., po pošti 8 din.) in prva „Brez vere“ (4 din., po pošti 5 din.) še na razpolago, a bo kmalu pošla.

Rossum's Universal Robots je izšla kot ponatis iz „Jugoslavije“ v Zvezni tiskarni v Ljubljani. Cena je 7 din. — To je globoko zamišljena filozofska razprava v obliki kolektivne drame v treh dejanjih s predigro, ki je tudi širšemu občinstvu razumljiva in pristopna.

Listu „Amerikanski Slovenec“ je naša vlada prepovedala prihajati v Jugoslavijo, češ, da piše proti interesom naše države. Kmalu bomo za plankani od vseh strani. Od 5 listov, ki jih je

naše uredništvo prejemale iz Amerike, prihaja sedaj samo še eden, vsi drugi pa so prepovedani. Ta dejstva govore več kot cele knjige.

Za prvo letošnje poročno zasedanje ki se začne 27. t. m. so bili izžrebani: Štrucelj Jožef, Griblje; Guštin Anton, Drašiči; Prelesnik Ant. Videm; Ilc Karol, Goriča vas; Urbančič Alojzij, Hinje; Klun Silvester, Slatnik; Brodnik Anton, Tihaboj; Bartol, Ludvik, Podpreska; Buchmayer Jožef, Kočevje; Hudoklin Anton, Loka; Butkovič Franc, Leskovec; Mihelčič Jožef, Vapča vas; Koschel Anton, Radeče; Šmalcelj Mat., Dragatuš; Baydek Štefan, Kaplanovo; Erjavac Jos., Vel. Kopolje; Geeden Franc, Cirknik; Deržaj Ivan, Slamna vas; Grahek Jurij, Rožane; Kopinič Julij, Metlika; Humek Alojzij, Gradišče; Luzar Franc, Dol. Starava; Peček Jernej, Stari trg; Jurkovič Gervazij, Potok; Zevnik Franc, Čatež; Krašovec Janez, Žaga; Okorn Karol, Tržišče; Gorišek Engelbert, Stična; Senič Iv., Reintal; Klupar Iv., Krupa; Novak Franc, Rače selo; Lampret Josip, Gaberje; Pakiž Franc, Dane; Klun Anton, Dolnja vas; Kikel Ivan, Smuka; Savine Franc, Radeče. Nadomestni poročni: Kastelic Anton, Ragovo; Kovačič Anton, Cegelnica; Adam Iv., Novo mesto; Kastelic Janez, Žabja vas; Berkopec Franc, Gor. Težka voda; Bajer Oto, Novo mesto; Mikec Jožef, Mal. Slatnik; Ogo-reutz Josip, Novo mesto; Zupančič Janez, Smolinja vas.

Himen. Ta teden se je poročil ljubljanski župan gospod dr. Ljudevit Perič z gđ. Cirilo Golijevo, mestno učiteljico v Ljubljani. — Popoldne se je pa poročil deželnesodni svetnik g. dr. Vladimir Golia z gđ. Tinco Hubadovo, hčerko pokojnega ravnatelja kranjske gimnazije g. Jos. Hubada. — Bilo srečno!

† Fra Didak Buntič, provincijal heregovskih frančiškanov in poslanec Jugoslovanskega kluba je nenadoma umrl v Mostaru v petek 3. t. m. Siromašno heregovsko ljudstvo je v njem zgubilo svojo najboljšo oporo. Znani so slučaj, ko so kmetje, napadeni od članov proslule fašistovske narodne garde, klicali njega na pomoč in ne orožnikov, kar je zelo značilno za razmere. Po zaslugi pok. Buntiča je Heregovina na visoki stopnji kulture. — R. i. p.!

Iz Mirne peči. Vedno se čuje o nesrečah, ki se gode po svetu. Kako pa bi jih tudi ne bilo, ko danes vsak otrok strelja. 11letni pobalini že streljajo s pištolami. V vasi naši je 10letni pobalin, ki je bil kaznovan radi streljanja in bil v bolnišnici, ker si je obstrelil dva prsta. pa se še vedno peča s tem. Ko sem ga zadnjič opominjal, da ga bom naznanil orožnikom, pa mi je zagrozil, da me bo obstrelil, ko se bom najmanj nadejal. Moj Bog, kako je že podivjana mladina, ko nima nobenega strahu več v šoli ne doma.

Rok za napoved dohodnine je s posredovanjem našega posl. g. dr. Hohnjeca podaljšan do konca t. m.

Največ se pokadi in pogori v Sloveniji, kjer se porabi največ tobaka in petroleja. Vsaka oseba porabi letno 1 kg 200 g. tabaka.

Za razcesarja Karla bomo morali plačevati letno 24 milijonov kron.

Ali ste že poslali naročnino?

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

kupuje po najvišjih dnevnih cenah vse vrste poljskih pridelkov.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Pošten krojaški pomočnik!
se sprejme takoj v trajno službo
Franc Pelko, Novo mesto.
!! Brinjevo olje !!
kupuje po najvišji dnevni ceni
lekarna Bergmann v Novem mestu